

Posudek - rigorózní práce

Věra – Karin Brázová

Demokratizace v Evropě od 1972 do 2000: proč ve většině případů nevedla k válce?
Kvalitativní komparativní analýza metodou mlhavé množiny

Tato práce se v širším smyslu věnuje vztahu mezi demokratizací a vznikem ozbrojených konfliktů. Autorka se zaměřuje na testování hypotéz vypracovaných Mansfieldem a Snyderem. Podle nich jde hodně o to, zda původní elity dostaly „zlatý padák“, tj. mohly si ponechat majetek a participovat na veřejném životě. Rozhoduje rovněž to, zda se příslušná země vyznačuje vyspělou ekonomikou a silnými institucemi. Projevit se může též neúplný přechod k demokracii.

Práce testuje zmíněné hypotézy na dvou desítkách případů demokratizace probíhajících v Evropě, v poslední čtvrtině 20. století. Po stránce metody se testuje na bázi Qualitative Comparative Analysis, konkrétně fuzzy-set metody ve verzi Ragin (2008).

Celkově jde o kvalitní a chvályhodnou rigorózní práci. Z pozitivních stránek si zaslouží vyzdvihnouti toho, že autorka:

1) začíná dobrým zdůvodněním vybraného tématu a výběru případů. Propojení „makro“ nexu demokracie – válka s QCA se hodí, zvláště když se testované hypotézy dosud prověřovaly spíše kvantitativně. Vybrané případy jsou odlišné, ale i srovnatelné.

2) věnuje relativně dobrou péči nutné podmínce kvalitní aplikace QCA – kalibraci. Např. válku kalibruje tak, jak by se to v rámci QCA dělat mělo: na základě existující literatury a důležitých případů (přesto má kalibrace určité rezervy, viz níže).

3) evidentně rozumí QCA a umí ji aplikovat.

Práce má i dvě slabší stránky. První slabina – z které pak částečně vychází i ta druhá – je, že autorka nedostatečně teoreticky rozpracovává testované kauzální podmínky. Právě v tom se mj. QCA kriticky vymezuje vůči kvantitativně laděným pracím. Poměrně častým negativním znakem těchto prací bývá, že pouze slabě teoreticky zdůvodňují kauzální vazby mezi proměnnými. QCA akcentuje potřebu ve výchozí části maximálně objasnit alespoň to, proč mají mít zkoumané podmínky kauzální důsledky, v lepším případě objasnit související kauzální mechanismy. Práci V. K. Brázové až příliš dominuje metoda na úkor teorie. Nejen teoretická část, ale i samotné úvodní literature review měly být delší, hlubší.

Druhý nedostatek – jak bylo zmíněno – plyne z prvního. Je jím kalibrace kauzální podmínek. Pokud by byla maximálně jasně zakotvena a zdůvodněna domnělá *příčinnost* jednotlivých podmínek, pomohlo by to autorce při určování prahových hodnot a kalibrování jednotlivých případů. Takto je v některých případech kalibrace opravdu trochu arbitrární. Např. u ekonomické provázanosti se uvádí „práh plného členství, tj. označující zemi plně integrovanou do celosvětového ekonomického systému, byl stanoven jako 125% světového průměru“; „naopak práh plného nečlenství představuje (teoretický) stát, který dosahuje pouze 50% průměrné ekonomické globalizace“ (s. 27-28). Kalibrace v QCA by měla vždy vycházet

z hodnot daných předchozím substantivním teoretickým studiem nebo z kvalitativního posouzení přirozených skupin případů, proč tedy 125% a 50% (ostatně nenašel jsem ani žádné statistické vysvětlení provedené volby). Takto se v práci při kalibraci kauzálních podmínek postupuje vícekrát.

Co se týče války – patří opravdu Rusko do kategorie „plného členství“ ve válce, když má se toto členství asi zakládat na válce v Čečensku (na jaké jiné?). Měli bychom asi rozlišit, když se ve velké válce ocitne celé teritorium (Ázerbájdžán, Bosna) a – z hlediska země jako případu - lokální konflikt. Z autorčiny kalibrace totiž takto vyplývá, že po demokratizaci postihla stejná míra války Bosnu a Rusku, a to asi není výstižné pojetí. Dále nevím, jestli „válka“ není v autorčině pojetí celkově příliš přepjatá: Polsko a Maďarsko s hodnotou 0,4, tedy „skoro“ v ozbrojeném konfliktu (minimální rozdíl od prahové hodnoty 0,5)?

Nedostatky při teoretizaci a kalibraci podmínek ale nemění nic na tom, že se jedná o nadprůměrně kvalitní rigorózní práci, kterou doporučuji k obhajobě.

J. Karlas

18. 3. 2013